

ня Археологічного музею Інституту археології, а також систематизації та опису колекції наукових фондів. За її активної участі видані путівник по Археологічному музею (1971 р.) і каталог колекцій наукових фондів Інституту археології (2007 р.). Всього нею видано понад 130 наукових і науково-популярних праць, зокрема монографія по некрополю Золоте (1985 р.), розділи у виданнях «Археология Украинской ССР», т. 2 (1986 р.) і «Культура населения Ольвии и ее окружи в архаическое время (1985 р.)».

Особливо слід підкреслити дослідження в галузі історії науки, які ювіляр успішно продовжує і зараз. Це глибокі нариси про долі і творчість її колег, відомих вчених Віктора Платоновича Петрова (Домонтовича), Марії Іванівни Вязьмітіної, Івана Гавриловича Шовкопляса, Лазаря Мойсейовича Славина. Публікації та інтерв'ю про творчість Віктора Платоновича Петрова складають вже чималий доробок (понад 30). Інтерес до його творчості виник під впливом особистості вченого, з яким Валентина Миколаївна була знайома і чий світогляд був їй близьким. Зокрема, Валентина Миколаївна підготувала до видання кілька статей В. П. Петрова; за її активної участі (упорядкування, вступ, примітки) видана також його мо-

нографія «Мислення родового суспільства (на підставі археологічних і етнографічних джерел» (Київ, 2006 р.). Розробки про наукову і літературну діяльність В. П. Петрова (Домонтовича) зацікавили також наукові кола за кордоном, де зараз спостерігається пильна увага до багатогранної наукової спадщини вченого.

Побажаємо ж ювіляру й надалі зберігати оптимістичне світосприйняття, здоров'я, натхнення.

С. С. Бессонова

Некрополь Золотое (к этнокультурной истории Европейского Боспора). К., 1985; Літолого-геохімічні критерії класифікації давньої кераміки. *Вісник АН УРСР*, 1983, 6 (у співавт.).

Некрополи Боспора. *Археология Украинской ССР*. Киев, 1986, т. 2

Восточногреческая расписная керамика. Коринфская керамика. *Культура населения Ольвии и ее окружи в архаическое время*. Київ, 1987.

Стародавнє керамічне виробництво: основні ступені розвитку (за археологічними матеріалами України). *Українське гончарство: Національний культурологічний щорічник за рік 1994*. Опішне, 1995, кн. 2.

Pamięci Marii Wiazmitiny — ukraińskiego badacza sarmatów i scytów. *Archeologia Polski Środkowowschodniej*. 1998, III.

В. Петров (Домонтович): етногенетика як свобода самовиявлення. *Слово и час*, 2002, 10.

Згадуючи минуле. *Археологія і давня історія України*. 2018, вип. 2.

ОКСАНА ФРАНКО — ВЧЕНА І ПЕДАГОГ

Оксана Омелянівна Франко народилася 11 квітня 1939 р. у місті Калуші, нині Івано-Франківської обл.

Вона є родичкою нашого славного письменника — онукою його брата Онуфрія Яковича (1861—1913). Батько Омелян Онуфрійович Франко (1906—1981) та мати Ганна Дмитрівна (з Тацуняків (1913—1991) були активними діячами «Просвіти» на Калушині). За фахом батько будівельник мостів через Дністер та майстер шосейних доріг.

Дитячі роки Оксани припали на роки Другої світової війни та перші повоєнні роки. Людей

О. О. Франко з сином Андрієм

вивозили до Сибіру. Тільки з Франкової родини зазнало репресій 28 чоловік. В основному переслідували за синів, які мали хоч найменший зв'язок з Українською повстанською армією.

У 1955 р. О. Франко закінчила Калуську середню школу та поступила на історичний факультет Львівського державного університету.

Студентка все більше і більше заглиблювалася у вивчення української історії. Її найбільше цікавили історичні джерела. Саме цій справі вона й присвятила майже 30 років свого життя. Закінчивши університет у 1960 р., вона почала працювати у Львівському обласному державному архіві, де готувала документи до відзначення ювілейного 300-річчя його існування. В цьому ж році вийшла заміж за випускника Львівського політехнічного інституту Дмитра Данилюка і виїхала до Ленінграду за місцем призначення чоловіка. Там працювала науковцем в Центральному державному історичному архіві та інших архівах, де виявила багато архівних матеріалів з української другої половини XIX ст., які використала у двох своїх дисертаціях.

Упродовж 1968—1975 рр. Оксана Омелянівна працює у Києві на посадах старшого наукового співробітника, завідувачки відділу, секретаря вченої ради Центрального державного історичного архіву УРСР.

У 1975 році вона переходить на роботу в Інститут археології, спочатку на посаду наукового, згодом старшого наукового співробітника з покладанням на неї обов'язків завідувачки науковим архівом.

У 1990 р. Оксана Омелянівна повертається до Львова. Вчена рада історичного факультету у 1994 р. обирає її доцентом кафедри історії та етнографії України (з 1995 р. — кафедра етнології України). На цій кафедрі вона проявила себе з найкращого боку з 2004 р. вона на посаді професора, в 2011 р. їй було присвоєно вчене звання професора.

Оксана Омелянівна зарекомендувала себе як талановитий український дослідник давнини — історик, етнолог, архівіст. У 1985 р. вона захистила кандидатську дисертацію на тему «Суспільно-політичний рух на Україні кінця 50-х — початку 60-х років XIX ст. (джерелознавча характеристика архівних документів)» і отримала наукову ступінь кандидата історичних наук.

У 1990 р. О. Франко у співпраці з М. Бутич та І. Глизьом опублікувала у Києві фундаментальну працю — корпус документів «Кирило-

Методіївське товариство» у трьох томах. Видання було підготовлене раніше, але майже 20 років було заборонене через українську державницьку ідею, яку побачила в програмних документах кирило-методіївців не тільки царська влада, а й радянська цензура.

У 2001 р. Оксана Омелянівна захистила докторську дисертацію «Наукова та суспільно-політична діяльність Федора Кіндратовича Вовка», у якій висвітлила діяльність цієї непересічної особи в українській науці та політиці.

Перед захистом докторської дисертації О. Франко опублікувала книгу та кілька десятків статей, у яких висвітлювала науковий доробок Ф. Вовка. Серед її публікацій з цієї проблематики насамперед згадаємо про такі: «Народознавчі праці Ф. К. Вовка» у журналі «Народна творчість та етнографія» (1989, № 6), «Ф. К. Вовк (Волков). Биографический очерк» (Советская этнография, 1990, № 1), «Ukrainiski etnograf, arheolog, antropolog F. K. Wowk» (Prace etnograficzne, 1992, Zesh. 30, z wspolaut.), «Федір Вовк» (Нью-Йорк, УВАН, 1997), «Федір Вовк — вчений і громадський діяч» (Київ, 2000, 2001), «Листування Федора Вовка з Володимиром Гнатюком» (Київ; Львів, 2001, співавпорядник).

У науковців України та широкої громадськості значний інтерес викликала книга «О. Ф. Кістяківський. Щоденник. 1874—1885» у двох томах, яка побачила світ у київському видавництві «Наукова думка» у 1994—1995 рр. Автори публікації були О. Франко, М. Бутич, І. Глизь та В. Шандра.

Ця праця та тритомник «Кирило-методіївське товариство» під назвою «Українське національне відродження в документах і мемуарах» була допущена до конкурсу на здобуття Державної премії по науці і техніці за 1996 р. Їх конкурентами була п'ятитомна англomовна енциклопедія українознавства В. Кубійовича та Д. Струка. Однак гуманітарії не були удостоєні премії. В 1997 р. видання «О. Ф. Кістяківський. Щоденник» у двох томах, в якому О. Франко була упорядником обох томів, відзначене премією ім. М. Грушевського НАН України.

Оксану Омелянівну зацікавила ще одна визначна, однак до кінця не висвітлена постать в українській науці, а саме — Вадима Щербаківського. Життю і творчості цієї особистості вона присвятила праці «Аналіз документів та матеріалів особистого наукового архіву Вадима Щербаківського» (Вісник Інституту археології, 2012, № 7); *Vedecka a spolecensko politicka cinnost*

Vadyma Scerbakivs'koho (Ukrajinska swobodna univerzita (1921—1996). Praha, 1998). У 2016 р. вона опрацювала архів вченого у Мюнхені і опублікувала дослідження про нього. Наукова діяльність Вадима Щербаківського в Українському вільному університеті (1922—1951). Науковий збірник УВУ № 21. — Мюнхен.— 2016 (співавтор А. Франко) та ще одну велику за обсягом статтю «Археолог, історик, мистецтвознавець, педагог Вадим Щербаківський: емігрантська віха творчого життєпису українського вченого, професора (1922—1957)». Вісник Інституту археології. 2017. Вип. 12. С.86—167. Разом з сином Андрієм Франком (кандидатом історичних наук), Оксана Омелянівна підготувала до друку фундаментальне дослідження «Брати Данило і Вадим Щербаківські. Життя та наукова діяльність».

З раннього дитинства Оксану Омелянівну цікавила особа і творчість свого родича — відомого українського письменника, поета, громадсько-політичного діяча Івана Яковича Франка. Вона стала упорядником та автором коментарів до додаткових томів видання Іван Франко. Зібрання творів у 50 томах (Київ, 2008. Т. 51; Київ, 2010. Т. 54, Київ, 2019 т. 56 у друці). В основному вона готує до друку праці І. Франка історичної та етнографічної тематики. Зокрема дослідження І. Франка «Огляд праць над етнографією Галичини», яке не ввійшло до п'ятидесятитомника вченого. У 2004 р. О. Франко брала участь у підготовці та виданні книги «Зеновія Франко. Статті. Спогади. Матеріали», що вийшла у Львові за редакцією М. Вальо.

Оксана Омелянівна уже понад 30 років плідно працює на педагогічній ниві. Вона успішно вела семінар з історії та джерелознавства України, читає лекції з етнології України та етнографії народів світу, українознавства та ряду спецкурсів. Випускники факультету з вдячністю згадують Оксану Омелянівну як вмілого, доброго наставника і порадирика. Її лекції завжди викликають інтерес і позитивні відгуки у слухачів. Під її керівництвом студенти захистили десятки дипломних, бакалаврських, магістерських робіт.

Професор О. Франко приймала активну участь у діяльності Вченої ради історичного факультету. Понад 15 років вона бере участь в роботі Спецради по захисту докторських та

кандидатських дисертацій в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича та Інституті народознавства НАН України. Як членкиня цієї ради, вона виступає як офіційний опонент та рецензент багатьох наукових праць з етнології. Її виступи завжди відзначаються чіткістю висновків та об'єктивністю. Під її керівництвом троє аспірантів написали і захистили кандидатські дисертації

О. Франко донині тісно співпрацює з Інститутом І. Франка НАН України, з Музеєм Івана Франка у Львові, Нагуевичах і Калуші, Інститутом джерелознавства та археографії ім. М. Грушевського, з Європейським центром НТШ у Парижі, з Українським вільним університетом у Мюнхені. Вона опрацює архіви українських вчених у діаспорі, має публікації у Франції, Англії, США, Німеччині, Чехії, Польщі та інших країнах. Вчена плідно працює в Науковому товаристві Т. Шевченка (секція етнографії), бере участь у франкознавчих, літературознавчих, археологічних та мистецтвознавчих наукових конференціях.

Загалом творчий доробок О. Франко значний і вагомий. Вона є автором понад 200 наукових, методичних і науково-популярних праць, розділів у вузівських підручниках з етнології, енциклопедичних виданнях тощо. Вчена має урядові нагороди і є почесним громадянином м. Калуша

Як людина, Оксана Франко завжди привітна, щира й чесна у відносинах. Вона заслужено користується авторитетом серед викладачів і студентів факультету. Про її особистість свідчить і такий факт. У 1992 р. вона організувала Музей Івана Франка в Калуші, віддавши для цього свій спадковий будинок. Вона збрала і зберегла для музею багато родинних речей Франка, виявила нові архівні документи, дослідила «родинне дерево» великого Каменяря.

Професор Оксана Омелянівна вважає, що її віддякою за кров, що пульсує в її жилах і за той «дух, що тіло рве до бою» є організація нею в Калуші музею Франка та участь у виданні його творчої спадщини. Цим вона може оправдатись перед людьми за своє прізвище, яке отримала з народження.

11 квітня 2019 року виповнюється 80 літ шановній Оксані Омелянівні Франко. Бажаємо їй усіляких гараздів, міцного здоров'я, щасливих подальших літ і творчої праці.

*Костянтин КОНДРАТЮК
Професор*